

Petri Lias

Soundi lähtee näpeistä

Kitaristien erilaiset vibratot ja kuinka niitä voi harjoitella

---

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi (AMK)

Musiikin tutkinto

Opinnäytetyö

18.11.2015

Tekijä(t) Otsikko	Petri Lias Soundi lähtee näpeistä Kitaristien erilaiset vibratot ja kuinka niitä voi harjoitella
Sivumäärä Aika	19 sivua + 1 liitettä 18.11.2015
Tutkinto	Musiikkipedagogi (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Musiikin tutkinto
Suuntautumisvaihtoehto	Soitonopettaja, kitara
Ohjaajat	MuM Jarmo Hynninen MuT Annu Tuovila
<p>Opinnäytetyössäni tarkastelen kitaristien erilaisia sormivibratoja sekä muita vibraton teknisiä toteutustapoja. Tuon esille myös kuinka vibratoja voidaan harjoitella sekä kuinka tärkeää vibraton valinnassa on ottaa huomioon musiikin eri tyylilajit. Käsittelen myös vibraton luomia sävyjä ja värejä.</p> <p>Vibratoesimerkkien kohdalla esittelen tunnettuja kitaristeja.</p> <p>Opinnäytetyötäni varten keräsin aineistoa kitaranopetussivustoilta olevista artikkeleista sekä opetusvideoilta. Haastattelin legendaarista kitaristi ja tuottajaa Juha Björnistä kitaristien vibratoista. Tärkeäksi tietolähteeksi nousivat myös käymäni keskustelut opiskelukavereiden kanssa.</p> <p>Opinnäytetyöhöni kuuluu lyhyitä videoita vibratoesimerkeistä, joita olen kuvannut Youtube-kanavalle sekä lyhyitä opetusvideoita vibraton harjoittelusta.</p>	
Avainsanat	Kitara, vibrato, rytmimusiikki

Author(s) Title Number of Pages Date	Petri Lias Sound Comes from Your Fingers Different Vibratos on Guitar and How to Practice Them 19 pages + 1 appendices 18 Nov 2015
Degree	Bachelor of Music
Degree Programme	Music
Specialisation option	Music Pedagogy
Supervisors	Jarmo Hynninen, MMus Annu Tuovila, DMus,
<p>My final project examines the different ways of producing finger vibrato and the related techniques. I also explain how vibrato can be practiced and how important it is to take into consideration the different music genres when producing different vibratos. I introduce also how vibrato can be practice and how important it is to take notice of different music variety of vibrato shades and colours as well as what makes the distinctive sound of each type of vibrato.</p> <p>For my project, I collected the material from guitar lesson sites and guitar tutorial videos on Youtube and interviewed the legendary guitarist and producer Juha Björninen. An important source of information was also discussions with my fellow students.</p> <p>I also filmed short videos about vibrato for my Youtube channel as well as a short video tutorial about vibrato training.</p>	
Keywords	Guitar, vibrato, rhythm music

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Mikä on vibrato?	4
3	Erilaiset vibrato-tekniikat	7
3.1	Vertikaalinen vibrato	7
3.2	Horisontaalinen vibrato	8
3.3	Vibratokammella tehtävä vibrato	9
3.4	Circular vibrato	10
3.5	Kaulavibrato	10
3.6	Vibrato venytettyyn ääneen	11
4	Kuinka löytää oma vibrato?	12
4.2	Harjoittelu	13
5	Tyylinmukaisuus sekä vibrato	15
5.1	Vibrato tunnelmien ja sävyjen luojana	15
5.2	Musiikin eri tyylit	15
6	Pohdintaa	17
	Lähteet	19
	Liitteet	
	Liite 1. Haatattelurunko	

1 Johdanto

Opinnäytetyössäni tarkastelen sormista lähtevää soundia eli äänen väriä sekä sävyjä. Olen rajannut kyseisen aiheen kitaristien erilaisiin vibratotekniikoihin, koska soundin syntyyn vaikuttavat niin monet tekijät. Esittelen myös lyhyillä videoesimerkeillä erilaisia vibratoja sekä sitä miten vibratoa voi harjoitella.

Olen keskittynyt lähinnä vibraton käyttöön sähkökitaran soitossa, mutta samat asiat pätevät myös akustisen kitaran soittoon. Joitain rajoittavia tekijöitä kuitenkin on: akustisessa kitarassa ei esimerkiksi ole vibratokampea niin kuin joissain sähkökitaroissa (esimerkiksi Fender Stratocaster). Nailonkielisessä kitarassa taas kielen paksuus ja materiaali vaikeuttavat joidenkin vibratojen toteutusta.

Olen suunnannut opinnäytetyöni sekä siihen liittyvät Youtubessa olevat lyhyet videot erilaisista vibratoista kitaran soiton vasta-alkajille. Kuitenkin myös pidemmällä olevat soittajat voivat hyötyä opinnäytetyökokonaisuudestani.

Mielestäni kitaransoitossa yksi tärkeimmistä elementeistä ovat yksilölliset vibratot, joilla kitaristit erottuvat toisistaan. Vibrato on yksi olennainen osa kitaransoiton äänenmuodostusta. Toki kitaransoitto on paljon muutakin; muun muassa sointuja, rytmiiikkaa, melodioita, venytyksiä ja tunnetta. On muistettava, ettei vibrato ole itsetarkoitus, vaan sen pitäisi värittää ja maustaa soitettu sävel.

Mielestäni äänen muodostus ja vibraton käyttö olisi hyvä ottaa huomioon jo kitaraopetuksen varhaisessa vaiheessa. Olen huomannut niin opettaessani kuin pääsykoe- ja tutkintoraadeissa, että oppilas saattaa olla jo teknisesti ja musikaalisesti pitkällä kitaransoitossa, mutta vibratoa on lähes joka äänellä ja se on nopeaa ja hermostunutta vapinaa. Tällainen vibrato korostuu varsinkin, jos soittajaa jännittää soittotilanteessa. Mielestäni tämä johtuu yleensä siitä, ettei vibraton käyttöä ole mietitty eikä harjoiteltu.

Olisi tärkeää oppia jo varhaisessa vaiheessa tiedostamaan vibraton käyttö.

Oppilaiden kanssa tulisikin tutustua erilaisiin vibratotekniikoihin sekä siihen missä ja miten niitä kannattaa käyttää.

Rytmimusiikin puolella sähkökitaran soitossa käytettävistä vibratoista on varsin vähän julkaistuja tutkimuksia tai kirjallisuutta. Eniten materiaalia vibraton käytöstä löysin Youtube-videoista, kitaran soiton opetukseen keskittyviltä nettisivuilta sekä kitaralehtien nettijulkaisuista (muun muassa Guitarplayer.com). Youtubesta löytyy hakusanalla ”guitar vibrato” opetusvideoita, joissa jopa itse mestarit (muun muassa B.B King sekä Steve Vai) opettavat millä tavalla he tekevät vibratonsa. Äänitteet eri kitaristeilta ovat olleet merkittävin innoittajani sekä lähdemateriaali opinnäytetyöhöni.

Yksi tärkeimmistä tietolähteistäni oli Juha Björninen, jota haastattelin Kotkan Karhulassa 22.9.2015. Pitkän linjan tuottaja ja studiokitaristi Juha Björninen esitti omia näkemyksiään vibratosta kitaransoitossa sekä siitä, millä tavalla hän itse on harjoitellut vibratoa. Haastattelumateriaalia kertyi yli kolme tuntia ja litteroituja sivuja kymmenen, pelkästään ensimmäisestä esittämästäni kysymyksestä. Haastattelusta saatu materiaali oli erittäin kattava liittyen vibratoon, venytyksiin sekä fraseeraamiseen, mutta myös yleisesti musiikkiin ja muusikkona olemiseen Suomessa. Haastattelussa käsittelin kaiken kaikkiaan seitsemää kysymystä, mutta ensimmäisen kysymyksen esitettyäni sain todella kattavan vastauksen, joka vastasi lähes kaikkiin kysymyksiini.

Björninen on ollut itselleni suuri esikuva kitaransoittajana. Ennen kaikkea hänen sormista lähtevä soundinsa on ollut suuri vaikuttava tekijä. Juha Björninen näytti itse soittamalla esimerkkejä omasta vibratostaan sekä siitä, millaisia harjoituksia hän on tehnyt. Oli tärkeätä kuulla häneltä, ketkä kaikki kitaristit ovat vaikuttaneet hänen soittamiseensa sekä hänen vibratoonsa. Hän mainitsi muun muassa Jimi Hendrixin, Albert Kingin, Michael Bloomfieldin ja Larry Carltonin olleen vaikuttajinaan esimerkiksi vibraton käytössä. Laulajat, varsinkin soul- ja blues-genren laulajat, ovat olleet erittäin merkittäviä innoittajia Björnisenelle. Yksi näistä laulajista oli Minnie Riperton.

Tutkiessani erilaisia vibratotekniikoita olen huomannut, että niille on useita nimityksiä. Vibratotekniikoille ei ole varsinaisesti virallisia nimityksiä. Opinnäytetyössäni olevat vibratojen nimet eivät ole virallisia vaan lähinnä yleisimmin käytettyjä nimiä, joita esiintyi teksteissä, videoissa ja keskusteluissa tutkiessani aihetta.

Opinnäytetyössäni mainitsemani kitaristit ovat omia suosikkejani, joita olen kuunnellut vuosien varrella ja joilta olen ammentanut vaikutteita omaan soittooni. Olen tuonut

esille myös suomalaisia kitaristeja, koska mielestäni Suomessa on paljon hyviä kitaristeja, joiden soittoon kannattaa tutustua.

2 Mikä on vibrato?

Vibratoa käytetään kaikenlaisessa musiikissa ja lähes kaikilla instrumenteilla voidaan tuottaa vibrato. Tässä luvussa esittelen mikä vibrato on, kuinka se tehdään kitaralla sekä mitä erilaisia vibratoja on.

Mielestäni yksi tärkeimmistä elementeistä kitaransoitossa on vibrato, joka on yksi osa äänenmuodostamista. Vibratolla tarkoitetaan sävelkorkeuden huojuntaa, joka lisätään halutun äänen häntään ja yleensä pitkäkestoisille äänille. Yleensä vibrato muodostetaan yksittäisille äänille, mutta se voidaan muodostaa myös kahdelle äänelle ja kokonaisille soinnuille. Kitaristi hakee vibratolla laulullisuutta sekä soivuutta (*sustain*) soittoonsa. (10 Things you need to know for killer vibrato 2014.) Hyvä esimerkki siitä miten vibratolla haetaan ääneen soivuutta on Jimi Hendrixin kappale ”Foxy Lady” levyltä ”Are You Experienced” vuodelta 1967. Siinä Hendrix aloittaa kappaleen tekemällä vertikaalista vibratoa koko ajan Fis-äänelle samalla nostaen kitaran äänenvoimakkuutta (volume). Tästä syntyy jatkuvasti kasvava soiva ääni, joka saa lopuksi äänen kiertämään (feedback). Hendrixillä on myös soundissa fuzz-efektiä, joka on aluksi puhdas (ilman säröä), kun kitaran äänenvoimakkuus on pienimmillään.

Haastatellessani Juha Björnistä kitaristien erilaisista vibratoista kysyin häneltä mikä merkitys vibratolla on kitaran soitossa. Juha Björninen puhui vibraton tunnepuolesta ja intensiteetistä, joka syntyy, kun vibratoa käytetään varsinkin pitkiin ääniin. Hän puhui myös ympärillä olevan tilan ja vibraton yhteisvaikutuksesta, kun soitetaan suora ääni ilman mitään vibratohuojuntaa sekä vibraton kanssa. Suora ääni on hyvin pelkistetty ja selkeä, mutta kun ääneen lisätään vibrato, syntyy kuulokuvana enemmän väriä ja sävyä. Tämä korostuu varsinkin jos korvan ja äänilähteen välissä on paljon ilmaa, jolloin tilasta syntyy korvaan enemmän heijastumia. Björninen kertoi mielenkiintoisen seikan vibraton käytöstä soinnun perusäänelle: vibraton tulisi olla huojunnaltaan mahdollisimman kapea perusäänien kohdalla, jotta perusäänien suhde sointuun korostuisi. Tämä tarkoittaa sitä, että vibratoa käyttämällä voidaan korostaa musiikillisia jännitteitä ja purkauksia. Tämä oli mielestäni äärimmäisen mielenkiintoinen seikka, jota en ole koskaan tullut ajatelleeksi.

Kitaransoitossa yleisemmin vibrato tehdään otelautakäden sormilla (sormivibrato), mutta myös vibratokammella tai taivuttamalla kitaran kaulaa edestakaisin. Yleisimmät otelautakäden sormivibratot ovat horisontaalinen (klassinen, viuluvibrato), vertikaalinen (Rock-vibrato) sekä venytettyyn ääneen tehtävä vertikaalinen vibrato.

Nämä edellä mainitut vibratot tehdään otelautakäden peukalo kiinni kitaran kaulassa. Koko kädellä tehtävässä vibratossa peukalo ei kosketa kaulaa ollenkaan vaan ainoastaan kielellä olevat sormet. Vibrato muodostetaan joko rannetta heiluttamalla (B.B King -vibrato) tai heiluttamalla koko kättä ylös ja alas niin, että otelautakäden sormi tekee vertikaalista liikettä kaulalla (tällaista vibratoa käyttävät muun muassa Eric Clapton ja Heikki Silvennoinen).

Harvemmin käytetty vibrato on horisontaalisen ja vertikaalisen vibraton yhdistelmä, jota kutsutaan englanniksi sanalla *circular* vibrato (suom. pyöreä, ympyrän muotoinen). Varsinaista suomennosta nimestä ei ole. Vibraton nimi kuvaa hyvin käden pyörivää liikettä.

Vibraton tärkeimpiä elementtejä ovat sen nopeus (*rate*) sekä laajuus (*range*). Vibraton nopeudella tarkoitetaan äänen huojunnan nopeutta. Vibraton laajuudella tarkoitetaan sitä, kuinka suuri intervalli syntyy vibraton matalimmasta korkeimpaan säveleen (Ysrafael 2010). Vibraton nopeus ja laajuus yhdessä tuottavat eri sävyjä sekä tunnelmia.

Jokainen soittaja määrittelee itse vibraton käyttöä; mille äänelle sen soittaa ja kuinka laaja tai nopea se on. Vibratoa ei yleensä merkitä nuotteihin vaan sen käyttö jätetään soittajan päätettäväksi. Vibrato-merkintää näkee yleensä transkriptioissa, joihin yleensä merkitään kaikki se, millä tavalla kyseinen soittaja on tulkinut (fraseeraus) esimerkiksi improvisoidun soolon.

Mielestäni vibraton käyttö olisi tärkeä tiedostaa: millainen on oma vibrato ja milloin sitä käyttää sekä milloin mahdollisesti jättää sen kokonaan pois. Eri musiikkityyleissä käytetään erilaisia vibratoja; esimerkiksi rock- ja heavy-musiikissa käytetään usein laajoja ja rajuja vibratoja, kun taas swing-jazzissa vibratot ovat hyvin mietoja tai ne jätetään kokonaan pois. Swing-jazzissa melodialinjat sekä improvisoidut soolot ovatkin usein rytmillisesti kahdeksasosalinjoja. Poikkeuksiakin on; esimerkiksi Django Reinhardt käytti vibratoa, joka oli hyvin tunnistettava. Vibrato oli nopea vertikaalinen ja

ambitukseltaan kapea vibrato. Niin sanottu ”Django-vibrato” on osa hot club jazz – soundia.

3 Erilaiset vibrato-tekniikat

On olemassa erilaisia vibratoja; otelautakäden sormilla tehtävät vibratot sekä kitaran kaulalla ja vibratokammella tehtäviä vibratoja. Tässä luvussa esittelen kyseiset vibratot sekä niiden tekniset toteutustavat.

3.1 Vertikaalinen vibrato

Vertikaalinen vibrato mahdollistaa laajojen vibratojen tekemisen. Se on yleisin kitaristien käyttämä vibratotekniikka rytmimusiikissa.

Vertikaalista vibratoa kutsutaan myös rock- ja standardivibratoksi.

Alla olevassa linkissä on itse tekemäni video esimerkkinä vertikaalinen vibrato:

<https://www.youtube.com/watch?v=4Mq1szmdw-o>

Videolta voi huomata, että vertikaalinen vibrato muodostetaan venyttämällä kieltä alaspäin ja palauttamalla se takaisin lähtösäveleeseen, edestakaisin, toistaen valitulla rytmillä. Kyseisellä tekniikalla huojutetaan sävelkorkeutta ylöspäin. Yleensä vertikaalinen vibrato huojutetaan kieltä alaspäin venyttämällä (lattiaa kohden) kaikille kielille paitsi ylimmälle E-kielille (e1) sekä B-kielille. Ylemmälle E-kielille sekä B-kielille tehtävä vibrato tehdään kieltä ylöspäin (kattoa kohden) venyttämällä ja palauttamalla takaisin lähtösäveleeseen. On kuitenkin huomioitava, että vibratoissa on yksilöllisiä vaihteluja: alimmille kielille eli E, A, D vibrato tehdään alaspäin venyttämällä.

Kitaristeja, jotka käyttävät vertikaalista vibratoa ja joiden tuotantoon kannattaa tutustua ovat blues- ja rock-musiikissa **Jimi Hendrix**, **Steve Ray Vaughan** ja **Albert King** sekä **Eric Clapton**. Suomalaisista kitaristeista kannattaa tutustua **Juha Björnisen** soittoon. Hänellä on äärimmäisen hieno vibrato. Eric Claptonin vibratotekniikka on siitä erikoinen, että hän irrottaa kämmenen kaulan takaa ja ainoastaan sormi jolla tehdään vibrato koskettaa kaulaa. Clapton tekee vibraton koko kädellä mutta vibrato perustuu

täysin vertikaalisen vibraton liikerataan. Suomessa samaa tekniikkaa käyttää **Heikki Silvennoinen**, jota suosittelen kuuntelemaan.

Heavy-musiikin puolella vertikaalista vibratoa käyttävät esimerkiksi **Paul Gilbert**, **Yngwie Malmsten** ja **Michael Schenker** sekä varhainen **Zakk Wylden** soitto Ozzy Osbournen bändissä. Malmsten ja Wylden omaavat ambitukseltaan laajan vibraton. Malmstenin vibraton ambitus saattaa olla parhaimmillaan pienen terssin verran.

3.2 Horisontaalinen vibrato

Horisontaalinen vibrato (klassinen vibrato) muodostetaan sormeja heiluttamalla kielen myötäisesti edes takaisin. Kyseinen tekniikka mahdollistaa vibraton huojunnan halutun sävelen ylä- ja alapuolelle, mutta sävelhuojunta ei ole kovin laaja, korkeintaan neljäsosasävelaskel. Kyseistä vibratotekniikkaa käytetään enemmän klassisessa musiikissa (esimerkiksi jousisoittajat sekä klassisen kitaran soittajat).

Alla olevassa linkissä on itse tekemäni video esimerkkinä horisontaalinen vibrato:

<https://www.youtube.com/watch?v=ppKIIP12P8s>

Videolta voi huomata kuinka horisontaalinen vibrato tehdään peukalo irti kitaran kaulan takaa. Kättä heilutetaan kyynärpäältä asti, niin että ainoastaan yksi sormi kerrallaan koskettaa kieltä. Horisontaalista vibratotekniikkaa voi käyttää kahden äänen väliseen epävireisyyden korjaamiseen tai jopa kokonaiseen sointuun, jolloin sointuun saadaan myös lievää huojuntaa. Kyseistä tekniikkaa käyttävät muassa **Mike Oldfield**, **Bill Frisell** ja **Jim Campilongo** (Frisell ja Campilongo käyttävät myös kaulavibratoa). Frisellin vibraton käyttö on varsin vähäistä verraten esimerkiksi Campilongoon. Bill Frisell sanoo käyttävänsä vibratoa korjatakseen kitaran epävireisyyttä, sillä kitaraa on vaikea saada soimaan hyvässä vireessä joka puolelta kaulaa eri sointukäännöksillä (Frisell 2009).

3.3 Vibratokammella tehtävä vibrato

Kuva 1. Vibratotalla ja vibratokampi

Vibratokammella saadaan vibrato halutun äänen molemmille puolille (ylös- ja alaspäin). Tällä tekniikalla saadaan tehtyä vibrato myös kokonaisille soinnuille. Vibratokammella saadaan aikaiseksi varsin nopeita ja laajoja vibratoja, jos halutaan enemmän tehostemaista vibratoa.

Alla olevassa linkissä on itse tekemäni video esimerkkinä vibratokammella tehtävästä vibratosta:

<https://www.youtube.com/watch?v=EGerglSYZ4Q>

Kuten videosta voi havaita, vibratokampea käytetään plektrakädellä. Vibratokampi-vibraton (engl. Whammy bar) käyttö on varsin yleistä rautalankamusiikissa. Tässä musiikkityylissä tunnetuin kitaristi on The Shadows -yhtyeen kitaristi **Hank Marvin** sekä Suomessa tunnetuin rautalankakitaristi **Esa Pulliainen** (Agents).

Muita tunnettuja vibratokampea käyttäviä kitaristeja ovat **David Gilmore**, **Jeff Beck** sekä **Scott Henderson**.

3.4 Circular vibrato

Circular vibrato on harvinainen kitaristien vibratona. Ehkä tunnetuin circular vibraton käyttäjä on Steve Vai, joka esittelee kyseistä tekniikkaa alla olevassa Youtube-videossa (hakusanat: Steve Vai circular vibrato) sekä selittää miksi käyttää circular vibratoa. Kuten alla olevasta videosta voi havaita, Vai käyttää kyseistä vibratoa soundissa, jossa on paljon säröä. Tämä saa aikaan soundin, joka saa sävelet soimaan pitkäkestoisesti (sustain). Se taas aiheuttaa hallittua äänenkiertoa (feedback). Steve Vai lisää circular vibraton pitkäkestoisiin ääniin, jolloin vibraton huojunta muodostuu sävelen ylä- ja alapuolelle. Horisontaalisellakin vibratolla saadaan äänen molemmille puolille huojuntaa, mutta sen laajuus jää pienemmäksi kuin circular vibratossa.

Alla olevassa linkissä on Steve Vain tekemä video esimerkkinä circular vibratosta:

<https://www.youtube.com/watch?v=mlgMw-aylAs>

3.5 Kaulavibrato

Kaulavibraton huojunta tehdään taivuttamalla kitarankaulaa edestakaisin. Tällä kyseisellä tekniikalla voidaan tehdä vibrato kokonaisuudelle soinnulle.

Tunnettuja kaulavibraton käyttäjiä ovat Bill Frisell sekä Jim Campilongo.

Jim Campilongo tekemä vibraton ambitus on paikoitellen erittäin laaja verrattuna Bill Frisellin tekemään vibratoon. Molemmat käyttävät myös horisontaalista vibratoa.

Alla olevassa linkissä on itse tekemäni video esimerkkinä kaulavibratosta:

<https://www.youtube.com/watch?v=7reFdy-9s3k>

Alla olevassa linkissä on Bill Frisellin haastattelu (2009), jossa hän kertoo vibratoistaan:

<http://www.guitarplayer.com/artists/1013/bill-frisell/11633>

3.6 Vibrato venytettyyn ääneen

Venytykseen lisättävä vibrato on hyvin yleinen tekniikka, joka tehdään pitkäkestoiselle venytetylle äänelle. Venytykseen lisättävä vibrato on haastava tekniikka varsinkin vasta-alkajalle. Vibraton tekeminen venytettyyn ääneen vaatii vuosien kovaa harjoittelua, jotta venytetty ääni saadaan soimaan vireessä ja vibrato on vaivaton muodostaa.

Vibrato venytettyyn ääneen tehdään, kun on ensin venytetty haluttu ääni, jonka annetaan soida hetken ja sitten vasta lisätään vibrato hiljalleen soivan sävelen häntään. Vibrato tehdään antamalla hieman periksi venytetystä äänestä ja palauttamalla venytys takaisin alkuperäiseen ääneen toistaen samaa. Venytettyyn ääneen tehtävä vibrato on yleensä vertikaalinen, mutta se voidaan tehdä myös vibratokammella. Horisontaalinen on myös mahdollinen, mutta se on taas työläämpi tapa tuottaa vibrato venytettyyn ääneen.

Alla olevassa linkissä on itse tekemäni video esimerkkinä vibrato venytettyyn ääneen:

<https://www.youtube.com/watch?v=34QfiXc1yiE>

Kuten videosta voi huomioda, venytetyn äänen vibrato on liikeradaltaan vertikaalinen. Venytykseen tehtävä vibrato voidaan myös tehdä vibratokammella. Tämän tekniikan yksi tunnetuin käyttäjä on David Gilmore. Tästä hyvänä esimerkkinä on kappale ”Shine On You Crazy Diamond” Pink Floydin levyltä ”Wish You Were Here” (1975). David Gilmore alkaa soittamaan sooloa introssa kohdassa 2 min. 10 s. Gilmore soittaa pitkäkestoisia venytettyjä ääniä, joiden annetaan hetken soida ja sitten hän lisää äänen häntään vibraton, jonka huojunta on varsin nopea.

Venytettyyn ääneen lisättävä vibrato tuo *sustainia* eli soivuutta sekä laulullisuutta soivaan ääneen. Vibrato venytettyyn ääneen -tekniikka on yleinen blues-, rock- ja heavy-musiikissa.

4 Kuinka löytää oma vibrato?

Tässä luvussa käsittelen keinoja oman vibraton löytämiseen ja sen harjoittamiseen. Kuten alussa jo mainitsin, kitaransoitossa vibrato on osa äänenmuodostusta. Kitaristina on tärkeää löytää oma vibrato ja ennen kaikkia se oma ”soundi” ja näin ollen tuoda persoonallisuutta omaan soittoon.

4.1 Kuunteleminen ja tutkiminen

Tärkeintä oman vibraton löytämisessä on kuunteleminen; omien suosikkikitaristien kuunteleminen äänitteiltä sekä sen analysointi, kuinka he tekevät vibratonsa. Analysoinnissa on tärkeää miettiä, kuinka laaja ja nopea käytetty vibrato on sekä mihin kohtaan vibrato tulee fraaseissa. Nykyään voi hyödyntää Youtubesta löytyviä videoita vibratojen tutkimisessa. Katsomalla mestareitten konserttitallenteita on mahdollista selvittää heidän käyttämien vibratojen teknisiä toteutustapoja (esim. vertikaalinen, horisontaalinen tai kaula vibrato).

Suosittelavaa on kuunnella sähkökitaran soiton mestareita eri musiikintyyllilajeista. Blues-kitaristit ovat olleet kitaran vibratojen pioneereja; he ovat olleet ensimmäisiä vibraton käyttäjiä sähkökitaran soitossa.

Oman soittonsa äänittäminen on hyödyllistä, koska tällöin on mahdollista kuulla ja analysoida oman vibraton käyttöä; millainen se on ja missä kaikkialla sitä kannattaa käyttää.

4.2 Harjoittelemine

Vibraton harjoittelu on hyvä aloittaa yhdellä äänellä, jolla eri vibratotekniikoita voi kokeilla. Ensimmäisenä voi kokeilla vertikaalista vibratoa eli hitaasti venyttää kieltä ylös- tai alaspäin edestakaisin. Tärkeää on ensin hahmottaa tekninen toteutustapa, jolla vibrato toteutetaan eli onko se horisontaalinen vai vertikaalinen tai jokin muu toteutustapa.

Seuraavaksi kannattaa harjoitella vibraton laajuutta ja nopeutta esimerkiksi metronomin tahtiin. Metronomi laitetaan lyömään neljäsosanuotteja hitaaseen tahtiin (esimerkiksi 60 iskua minuutissa tai vähemmän). Vibraton nopeutta voi hahmottaa rytmiiikan avulla esimerkiksi aloittamalla neljäsosanuotilla ja lisäämällä seuraavaksi kahdeksasosanuotin sekä neljäsosatriolin ja niin edelleen. Tällainen rytmien ajattelu auttaa vibraton hallinnassa. Todellisessa soittotilanteessa ei ole aikaa ajatella vibraton rytmiä vaan korkeintaan mihin kohtaan se tulee ja onko se nopea vai hidas tai jotain siltä väliltä.

Tämän jälkeen harjoitellaan vibraton laajuutta; onko se kapea tai laaja vai jotain siltä väliltä. Tärkeintä vibratojen harjoittelussa on oma korva eli miltä vibrato kuulostaa ja miellyttääkö itseä kyseinen vibraton soundi.

Venytettyyn ääneen lisättävää vibratoa on hyvä harjoitella soivan nuotin (pedaali ääni) tai soinnun päälle. Tämä tapahtuu siten, että soivan äänen päälle soitetaan yhdellä kielellä asteikkoa ensin ylöspäin niin, että venytetään sävel seuraavalle asteikonsävelelle ja tehdään venytetyn äänen häntään vibrato. Soiva pedaali ääni tai sointu auttaa kuulemaan onko venytetty sävel vireessä. Tämä harjoitus on tärkeä vibraton ja venytettyjen äänien hyvän vireen löytämisessä. Äärimmäisen tärkeää on oppia kuuntelemaan virettä ja tarpeen mukaan oppia korjaamaan epävireisyys.

Vibraton harjoittelussa olisi hyödyllistä matkia levyiltä esimerkiksi omien lempikitaristien vibratoja. Soolotranskriptioiden opettelussa on myös hyvä pyrkiä opettelemaan tai matkimaan kyseisen soolon soittajan vibratoa. Hyödyllinen harjoittelutapa on soittaa melodiaa ensin ilman vibratoa ja sen jälkeen lisätä vibrato pitkäkestoisille nuoteille esimerkiksi puolinuoteille. Tällä tavalla on mahdollista oppia tiedostamaan vibraton

käyttöä; esimerkiksi mihin kohtaan vibrato tulee. Samalla, kun harjoittelee mihin kohtaan vibraton tekee, on hyvä harjoitella vibraton laajuutta eli onko vibrato kapea (alle neljäsosasävelaskelta) tai laaja (yli neljäsosasävelaskelta). Vibraton huojunnan nopeutta, eli kuinka nopeaa vibratoa käyttää, on myös tärkeää harjoitella. Vibraton laajuuksista ja nopeuksista kannattaa harjoitella kaikkia ääripäitä eli mahdollisemman nopeaa, hidasta sekä mahdollisemman laajaa ja kapeaa. Näillä harjoituksilla on mahdollista oppia käyttämään myös vibratoa tehokeinona korostamaan esimerkiksi aggressiivista tunnelmaa.

Vibraton käytössä ongelmia usein ilmenee kitaristeilla, jotka eivät ole koskaan varsinaisesti paneutuneet vibraton opetteluun. Tällaisilla soittajilla ongelmana on usein se, että vibrato tehdään joka paikkaan välittämättä siitä, mikä musiikkityyli on kyseessä. Nopearytmisen ja kapea vibrato, joka tehdään heti äänen syttyttyä sekä kokoajan joka äänelle kuulostaa epävireiseltä, koska siinä hämärtyy alkuperäisen sävelen sointi. Samoin käy, jos vibrato on hyvin laaja ja nopearytmisen.

Vibratosta saattaa muodostua maneeria, jota viljellään joka paikkaan sekä sellaiseen musiikkityyliin tai sävellykseen, johon se ei sovi tyylillisesti. Vibratoa tulisi käyttää maltillisesti, jotta se ei menettäisi varsinaista tehoa sävelen värittäjänä.

Alla on linkkejä itse tekemiini videoihin yleisempien sormivibratojen harjoittelusta.

Vertikaalinen vibrato:

https://www.youtube.com/watch?v=XB4onwl_fn0

Horisontaalisen vibraton harjoitus:

<https://www.youtube.com/watch?v=cDGWAj1uqoc>

Vibrato venytettyyn ääneen harjoitus:

<https://www.youtube.com/watch?v=LpPIHiVfOWc>

5 Tyylinmukaisuus sekä vibrato

Tässä luvussa käsittelen vibratojen luomia tunnelmia ja sävyjä sekä vibraton tyylinmukaisuutta eri musiikkigenreissä.

5.1 Vibrato tunnelmien ja sävyjen luojana

Vibratolla voidaan luoda tunnelmaa ja sävyjä. Tunnelmaan ja sävyyn vaikuttavat vibraton nopeus sekä laajuus. Hyvin nopea vibrato on tunnelmaltaan kiihkeä ja hieman hermostunut. Ambitukseltaan hyvin laajat eli yli puolisävelaskelta olevat vibratot luovat aggressiivisemmän vaikutelman. Rytmisesti hidas sekä ambitukseltaan kapea vibrato on tunnelmaltaan lyyrinen, joka sopii hyvin hitaassa tempossa soitettaviin kappaleisiin. Varsinkin hitaalla horisontaalisella vibratolla saadaan lyyristä sävyä.

5.2 Musiikin eri tyyliä

Erilaisissa musiikkityylilajeissa käytetään erilaisia vibratoja. Tekninen toteutustapa ei välttämättä välity kuulokuvana. Kun taas sävyerot (vibraton nopeus sekä laajuus) ovat parhaiten kuultavissa.

Kappaleitten tempot vaikuttavat myös usein vibraton käyttöön. Hitaissa kappaleissa vibrato on usein kapea laajuudeltaan (korkeintaan $\frac{1}{4}$ sävelaskeleen verran) sekä rytmisesti hidas. Nopeissa kappaleissa vibrato on taas rytmisesti nopeampi. Näissäkin tietysti on soittajakohtaisia eroavaisuuksia, esimerkiksi B.B. Kingin vibrato on hyvin nopea hitaissakin kappaleissa.

Heavy- ja rock-musiikissa vibratot ovat usein rajumpia ja ambitukseltaan laajoja. Laajuudeltaan vibratot ovat vähintään puolisävelaskelta.

Vanhemmassa jazz-musiikissa esimerkiksi swing- ja bebop-aikakauden kitaristien käyttivät äärimmäisen vähän vibratoa. Yleensä vibrato saatettiin jättää kokonaan pois. Tämä mielestäni johtuu jazz-musiikin tyypillisistä melodia- ja soololinjoista. Melodia- ja soololinjat ovat usein rytmillisesti kahdeksasosa- ja kuudestoistaosalinjoja. Tällöin vibratoa ei ehdi muodostamaan. Hitaisissa kantrikappaleissa suositaan pääsääntöisesti hyvin kapeita horisontaalisia vibratoja sekä jonkin verran kaulavibratoa.

6 Pohdintaa

Opinnäytetyötäni varten keräsin materiaalia Internetistä ja haastattelin pitkän linjan ammattikitaristia Juha Björnistä. Kävin myös keskusteluja Metropolia ammattikorkeakoulun kitaristiopiskelijoiden kanssa, jotka ovat työkseen opettaneet kitaransoittoa sekä toimineet ammattimuusikkoina jo vuosia.

Tutkiessani erilaisia vibratoja, löysin itselleni tuntemattoman vibraton eli cicular vibraton. Kyseinen vibraton tuli eteeni sattumalta kitaraopetussivustolla, jossa circular vibrato mainittiin. Circular vibratoa esittelee muun muassa Steve Vai Youtube-videoissaan.

Erilaisia vibratoja on yhtä paljon kuin on kitaristeja maailmassa. Varsin yleinen mielipide on, että Metallican kitaristin Kirk Hammetin vibrato ei olen hänen vahvinta osaamisaluettaan, mutta se ei ole ollut esteenä hänen etenemiselleen urallaan. Luultavasti vibratolla ei ole niin suurta merkitystä tavalliselle musiikinkuuntelijalle kuin niille, jotka itse soittavat kitaraa.

Tämä opinnäytetyöni rajoittui käsittelemään vibraton käyttöä alkeis- ja perusopetuksen tasolla. Uskon myös, että ammattitasolla olevat soittajat voivat myös löytää omaan soittoonsa uutta ilmaisua ja ajatuksia soittoonsa tekemästani opinnäytetyöstä.

Olen työssäni tuonut esille kuusi erilaista vibratoa, joita käytetään kitaransoitossa. Lisäksi toin esille sen mikä vaikuttaa lopulta vibratojen erilaisiin sointuihin ja väreihin. Hyvin tärkeä on ottaa huomioon myös musiikki genre vibraton käytössä; esimerkiksi hitaaseen kantri-kappaleeseen ei välttämättä sovi rankka heavy-vibrato.

Mielestäni kitaransoiton alkeisopetuksessa olisi hyvä painottaa äänenmuodostamista, kuten laulajat, puhallin- sekä jousisoittajat tekevät. On tärkeää, että opettaja kiinnittää erityistä huomiota oppilaan vibraton käyttöön sekä kuinka vibratoa harjoitellaan.

Tutkiessani eri vibratoja huomasin, ettei kitaransoitossa käytetyistä vibratoista ole tehty aiempaa tutkimusta eikä kirjallisuutta ole julkaistu. Tutkimuksia/julkaisuja, joista olisi selvinnyt esimerkiksi vibraton historiaa rytmimusiikissa ei myöskään löytynyt. Vibraton historia kitaransoitossa sekä rytmimusiikissa olisi mielestäni aihe, jota voisi tutkia syvemmin. Kiinnostavaa olisi tietää, kuinka vibrato on tullut kitaransoittoon sekä kuka oli esimerkiksi ensimmäinen, joka käytti vibratoa kitaransoitossa.

Klassisen musiikin puolella muun muassa viulunsoiton vibrato-opetuksella sekä -historiantutkimuksella, on jo pitkät perinteet. Viulunsoiton eri vibratoista ja niiden harjoittelusta on jo tehty Suomessa opinnäytetöitä.

Vibraton käyttö jännitteiden luojana tai korostajana olisi varmasti myös hyvä tutkimusaihe. Tutkimuksessa voisi esimerkiksi haastatella eri kitaristeja sekä muiden instrumenttien soittajia, esimerkiksi saksofonisteja, siitä että miettivätkö he koskaan millaisen vibraton he tekevät jollekin tietylle sointusävelle korostaakseen jännitettä.

Kitaransoiton äänenmuodostuksesta voisi tehdä lisää tutkimusta; mitkä kaikki asiat vaikuttavat äänenmuodostukseen jos ei oteta huomioon sähkökitaran rakennetta, materiaalia ja kitaravahvistimen sähkötekniisiä yksityiskohtia. Tietysti oma tutkimisenaihe olisi myös kuinka kitaristit hakevat sitä ”omaan soundia” eri vahvistimista ja kitaroista eli mitä kitaristit hakevat säätämällä kitaravahvistinta tai kitaransa volume- tai tone-kontrollinappia? Olisi mielenkiintoista haastatella tunnettuja kitaristeja siitä mitä he esimerkiksi hakevat kitara-soundista? Eli millainen on heidän mielestään täydellinen kitarasoundi.

Lähteet

Kirjalliset

Cleveland, Barry. 2009. Haastattelu: Bill Frisell. (Luettu 14.6.2015)

Hiat, Brian. 2008. RollingStone.com. Verkkodokumentti (Luettu 15.6.2015)
<http://www.rollingstone.com/music/features/b-b-king-how-i-got-my-sound-20150515>

Vai, Steve. 1984. Vibrato. Vai.com. Verkkodokumentti. (Luettu 11.6.2015)
www.vai.com/vibrato/

Ysrafel 2010. Vibrato Technique. Ultimateguitar.com. Verkkodokumentti. (Luettu 2.9.2015) http://www.ultimate-guitar.com/columns/music_theory/vibrato_technique.html

10 Things You Need to Know for Killer Vibratos. 2014. Guitartricks.com. (Luettu 2.9.2015)
<https://www.guitartricks.com/blog/index.php?p=10-Things-You-Need-to-Know-for-Killer-Vibrato>

Audiovisuaaliset lähteet

King, B.B. 14.8.2012. B.B King - Guitar Lesson - BB's Vibrato, Bending and Stretching with BB. (Viitattu 11.6.2015).
<https://www.youtube.com/watch?v=vg7ugDja1fA>

Vai, Steve. 2012. Steve Vai Circular Vibrato Tecnique. (Viitattu 11.6.2015).
https://www.youtube.com/results?search_query=steve+vai+circular+vibrato

CD-levyt

Beck, Jeff. 1989. Jeff Beck's Guitar Shop. Sony Music.

Björninen, Juha. 1993. Juha Björninen Band. Meteorites. Flamingo.

Björninen, Juha. 2014. Juha Björninen Band. Twilight in Paradise. Hip-O-Deli.

Hendrix, Jimi. 1967. Are you Experience. MCA Records.

Hendrix, Jimi. 1970. Band of the Gypsys. MCA Records.

Malmsten, Yngwie. 1984. Rising Force. PolyGram Records.

Malmsten, Yngwie. 1988. Odyseu. PolyGram Records.

Haastattelu

Lias, Petri. 2015. Haastattelu. Haastateltavana Juha Björninen. Kotka, 22.9.2015.

Haastattelun runko

Petri Lias 22.9.2015

Opinnäytetyöhön haastattelu kysymyksiä.

1. Mikä merkitys on vibratolla kitaransoitossa?
2. Oletko harjoitellut vibratoa?
Jatkokysymys: Jos olet, niin kuinka olet harjoitellut?
3. Pidätkö jonkun tietyn kitaristin vibratosta, vai onko useampia esikuvia?
4. Tiedostatko soittaessa vibraton käytön, eli milloin jättää vibrato pois ja milloin käyttää vibratoa?
5. Käytätkö erilaista vibratoa esim. hitaassa tai nopeassa kappaleessa?
6. Onko vibrato mielestäsi musiikkityylisidonnainen ilmiö? (esim. swing-jazz ei ollenkaan tai vähemmän?)